

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 136/19

Люксембург, 7 ноември 2019 г.

Решение по съединени дела C-349/18—C-351/18
Kanyeba, Nijs и Dedroog.

Когато се качи във влака без билет, пътникът сключва договор с превозвача

Това важи, ако до влака има свободен достъп

В съответствие с условията си за превоз Société nationale des chemins de fer belges (Национално дружество на белгийските железници, наричано по-нататък „SNCB“) съставя актове на пътниците, които пътуват във влака без валиден документ за превоз. Към меродавния по делото момент тези пътници са имали възможност да уредят отношенията си с дружеството, като незабавно платят цената на пътуването заедно с увеличението по т.нар. „бордна тарифа“ или като в 14-дневен срок от констатирането на нарушението заплатят фиксирана сума в размер на 75 EUR. След изтичането на 14-дневния срок остава възможността да платят фиксирана сума от 225 EUR.

В конкретния случай трима пътници със съставени актове не използват нито една от тези възможности. Затова SNCB предявява искове срещу тях пред Vredegerecht te Antwerpen (мирови съд Антверпен, Белгия), като иска да бъдат осъдени да му платят съответно 880,20 EUR, 1103,90 EUR и 2394 EUR. Дружеството мотивира исковите си с това, че тъй като въпросните пътници не са закупили документи за превоз, правоотношенията им с него не са договорни, а административни, уредени с подзаконов нормативен акт.

Мировият съд се пита какво е правоотношението между SNCB и пътниците без документ за превоз. Във връзка с това той поставя въпроса дали регламентът на Съюза за правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт, трябва да се тълкува в смисъл, че хипотезата, в която пътникът се качва във влака, за да пътува, без да си е набавил билет, попада в обхвата на понятието „договор за превоз“ по смисъла на този регламент¹. Ако това е така, следва и да се определи дали в светлината на директивата за неравноправните договорни клаузи, ако констатира неравноправност на наказателната клауза в договор между продавач или доставчик и потребител, съдът може да намали размера на предвидената с нея неустойка².

В днешното си решение Съдът най-напред отбелязва, че щом железопътното предприятие предоставя свободен достъп до своя влак и щом пътникът се качва във влака с цел да пътува, то и двете страни изявяват съвпадаща воля да встъпят в договорно правоотношение.

Що се отнася до въпроса дали притежаването на билет от пътника е абсолютно необходима предпоставка, за да се приеме, че е налице „договор за превоз“, Съдът приема, че билетът не е нищо повече от документа, който материализира договора за превоз. **Понятието „договор за превоз“ не зависи от това дали пътникът притежава билет и следователно обхваща хипотезата, в която пътникът се качва във влак със свободен достъп с цел да пътува, без да си е набавил билет.** Доколкото обаче в Регламент

¹ Член 3, точка 8 от Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт (ОВ L 315, 2007 г., стр. 14).

² Член 6, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).

№ 1371/2007 няма разпоредби в това отношение, това тълкуване не засяга въпросите за действителността на договора и за последиците от неизпълнението на договорните задължения на някоя от страните, въпроси, които продължават да се уреждат от приложимото национално право.

Що се отнася до правомощието на националния съд да измени евентуално неравноправната наказателна клауза, Съдът констатира, че тази клауза е част от общите условия за превоз на SNCB, за които националният съд уточнява, че са „считани за общо задължителни, тъй като са с нормативен характер“ и че са „обнародвани чрез официалното им публикуване от държавата“. **Договорните клаузи, които отразяват в частност задължителни законови или подзаконови разпоредби, не са предмет на разпоредбите на Директивата.**

Съгласно практиката на Съда обаче това изключение от приложното поле на Директивата предполага да са изпълнени две условия. От една страна, договорната клауза трябва да отразява законова или подзаконова разпоредба, и от друга страна, разпоредбата трябва да е задължителна. Проверката за наличието на тези условия е от компетентността на националния съд.

Ако националният съд намери, че тези условия не са изпълнени и че следователно наказателната клауза попада в приложното поле на Директивата, Съдът припомня, че националните съдилища не могат да намаляват размера на неустойката, която са счели за неравноправна, нито пък могат въз основа на принципи на националното договорно право да заместят тази клауза с диспозитивна разпоредба от националното право, а са по принцип длъжни да не приложат въпросната клауза, освен ако договорът няма да може да се изпълнява без неравноправната клауза, а обявяването му за недействителен в неговата цялост излага потребителя на особено неблагоприятни последици.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293